

BALLANGEN ENERGI AS
Postboks 53
8546 BALLANGEN

Vår dato: 20.03.2025

Vår ref.: 201104724-98 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE gir forlenget byggefrist og tillatelse til planendring for Røvatn kraftverk i Narvik kommune, Nordland

Sammendrag

Hva søker Ballangen Energi AS om?

Ballangen Energi AS fikk ved kgl.res. 8.12.2017 konsesjon til å overføre vann fra Røvatn til Hjertvatnet, og til å bygge Røvatn kraftverk på overføringsstrekningen. I konsesjonen er det forutsatt driving av tilløpstunnelen mellom Hjertvatnet og Røvatn med fullprofil boremaskin (TBM), samt deponering av masser under LRV i Hjertvatnet. Ballangen Energi søker nå om tillatelse til å drive tilløpstunnelen ved konvensjonell tunneldrift, og om tillatelse til deponering av masser fra tunnel i deponi på land. Alternativt søker de om deponi i Hjertvatnet, i reguleringssonen mellom HRV og LRV. I tillegg til disse endringene søker Ballangen Energi om forlenget byggefrist til 8.12.2027.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Ved deponering på land mener Statsforvalteren at det bør settes krav om naturlig revegetering med stedlige toppmasser, og at det bør settes av en vegetasjonsone mellom deponiet og grensen til naturreservatet. Ved deponering i reguleringssonen konstaterer Statsforvalteren at det må forventes utvasking av finpartikulært stoff og nitrogenforbindelser, som igjen vil kunne påvirke fisk og bunndyr i nærområdet. Statsforvalteren har ikke kjennskap til ny informasjon om naturverdier i området som bør legges til grunn ved vurdering av søknad om forlenget byggefrist.

Sametinget viser til at tiltaket befinner seg i høst- og vinterårstidsbeiter for Frostisen reinbeitedistrikt, og påpeker at konsekvensene for reindriften ikke er vurdert. De forutsetter at det tas hensyn til reindriften i området, spesielt med større arealbeslag som omsøkt.

Familien Ellingsen v/Kjell Ellingsen uttrykker stor skepsis til omsøkte endringer. Han mener det er flere usikre momenter knyttet til planene for deponering på land. Han mener også at deponiet vil bli godt synlig på lang avstand. Vedrørende deponering i

reguleringssonen påpeker Ellingsen at bløte bergarter ikke bør dumpes i vann. For å berge natur fra ødeleggelse mener Ellingsen at byggefristen ikke bør forlenges.

Svein Oddvar Olsen er skeptisk til deponeringen av masser som inneholder nitrøse forbindelser, og mener at slike masser bør lagres langt fra bekker og vann, minimumsavstand bør endres til minimum 500 meter.

Konsultasjon – Hva mener Frostisen reinbeitedistrikt?

NVE gjennomførte konsultasjon med Frostisen reinbeitedistrikt 16.9.2024.

Reinbeitedistriktet oppgir at prosjektområdet blir benyttet av reinen som beiteområde året rundt, og at det har forekommet kalving i området tidligere. Den nye plasseringen av tunnelpåhugg ligger nært der reinen trekker, og vil derfor forstyrre beitemønsteret. Reinbeitedistriktet foreslår at tunnelpåhugget plasseres lengre nord, og at Ballangen Energi sin hytte blir det sørligste punktet for hele prosjektområdet.

Deponering av masser på land vil ifølge reinbeitedistriktet også forstyrre beitemønsteret. Det vil beslaglegge beiteareal, og bli et stort fremmedelement som kan føre til at reinen unnviker området. Reinbeitedistriktet fraråder sterkt å plassere deponiet på land. De har ingen innvendinger mot å plassere overskuddsmassene i reguleringssonen.

Hva gir NVE tillatelse til?

NVE gir Ballangen Energi AS tillatelse til å drive tilløpstunnel mellom Røvatn og Hjertvatnet med konvensjonell drift og til å deponere massene i reguleringssonen til Hjertvatnet, i tråd med omsøkte planer.

NVE gir Ballangen Energi AS tillatelse til forlenget byggefrist for konsesjonene gitt for å overføre vann fra Røvatn til Hjertvatnet, og til å bygge Røvatn kraftverk på overføringsstrekningen. Utsettelsen gis til 8.12.2027.

Hvorfor gir NVE tillatelse?

I vår vurdering av søknad om endret drivemetode legger vi stor vekt på at Sweco har frarådet bruk av TBM, på grunn av en kalkholdig svakhetssone i tunnelens øverste del. Konvensjonell drift vil gi en større mengde masser og inneholde rester av sprengstoff og sprøytebetong. NVE mener at disse ulempene kan aksepteres, og at det dermed bør gis tillatelse til å drive tunnelen med konvensjonell drift.

De to deponialternativene som er omsøkt, deponi på land og deponi i reguleringssonen, vil begge ha større innvirkning på landskapet enn konsesjonsgitt løsning med deponi under LRV i Hjertvatnet. Reguleringssonen er imidlertid allerede sterkt påvirka, og deponering her vil etter NVEs vurdering være det alternativet som vil påvirke landskapet i minst grad. Deponering på land vil også påvirke et helårs beiteområde for tamrein, hvor det også har forekommet kalving. NVE mener at omsøkt landdeponi vil bli et stort landskapsinngrep, men har i vår vurdering lagt størst vekt på ulempene det vil få på reinens bruk av området. Massene bør etter NVEs mening ikke deponeres på land.

Deponering av masser fra konvensjonell drift i reguleringssonen, kan få negative konsekvenser for vannkvalitet og akvatiske organismer i Hjertvatnet. Gitt forutsatte

avbøtende tiltak forventer imidlertid ikke Sweco store negative konsekvenser av noen av de omsøkte alternativene for naturmiljø i vann. På grunn av Hjertvatnets store volum forventer de heller ikke at vannkvaliteten vil påvirkes i særlig grad, annet helt i lokalt i perioden deponering og avrenning pågår. NVE har vektlagt vurderingene fra Sweco, men konstaterer likevel at deponering av masser fra konvensjonell drift i reguleringssonen vil ha negative konsekvenser. NVE mener likevel at samfunnsnyttene med tiltaket overstiger de forurensningsmessige ulempene for Hjertvatnet.

Vedrørende søknad om utsatt byggefrist kan ikke NVE se at det har oppstått nye eller endrede forhold siden konsesjonstidspunktet. NVE mener derfor det bør gis utsatt byggefrist for Røvatn kraftverk.

NVE GIR FORLENGET BYGGEFRIST OG TILLATELSE TIL PLANENDRING FOR RØVATN KRAFTVERK I NARVIK KOMMUNE, NORDLAND	1
SAMMENDRAG.....	1
SØKNAD OM PLANENDRING	5
SØKNAD OM FORLENGET BYGGEFRIST	8
HØRING.....	8
KONSULTASJON MED FROSTISEN REINBEITEDISTRIKT	14
VURDERING AV KUNNSKAPSGRUNNLAGET.....	14
NVES VURDERING	15
FORHOLDET TIL ANNET LOWVERK.....	24
OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	26
NVES KONKLUSJONER	28
MERKNADER TIL KONSESJONSVILKÅRENE ETTER VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN	28
REFERANSER.....	30

Søknad om planendring

NVE mottok søknad om planendring fra Ballangen Energi AS den 14.1.2021.

Ballangen Energi AS fikk ved kgl.res. 8.12.2017 konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til å overføre vann fra Røvatn til Hjertvatnet, og etter vannressursloven til å bygge Røvatn kraftverk på overføringsstrekningen. I konsesjonen er det forutsatt driving av tunnel med fullprofil boremaskin (TBM), samt deponering av masser under LRV i Hjertvatnet.

Ballangen Energi søker nå om endring i konsesjonen for Røvatn kraftverk. De søker om tillatelse til følgende endringer:

- Tillatelse til å drive inntil 2800 m tilløpstunnel fra Hjertvatnet til utløp av Røvatn ved konvensjonell tunneldrift, herunder frafall av forutsetning i gjeldende konsesjon om driving av tunnel med fullprofil boremaskin.
- Tillatelse til deponering av masser fra tunnel i deponi på land, herunder frafall av forutsetning i gjeldende konsesjon om deponering under laveste regulerte vannstand (LRV kote 244,3).

Alternativt, deponi i Hjertvatnet mellom høyeste regulerte vannstand (HRV kote 254,3) og laveste regulerte vannstand (LRV kote 244,3).

Bakgrunn for søknad

Realisering av prosjektet har startet ved at anleggsvei til Hjertvatnet ble bygd vinteren 2019–2020, og høyspentkabel er lagt langs anleggsveien til Hjertvatn kraftstasjon. I detaljprosjekteringen av øvrige deler av prosjektet er det avdekket utfordringer med realisering av tunnel og massedeponi, slik det er forutsatt i gjeldende konsesjon. Det er avdekket kalkholdig svakhetssone i tunnelens øverste del, og Sweco har derfor frarådet boring med fullprofil boremaskin (TBM) gjennom denne sonen. I tillegg viser det seg å være svært få aktører med TBM-boremaskin i aktuell størrelse, som igjen kan påvirke oppstart av tunnelarbeidene. Ved å drive konvensjonell tunnel oppgir Ballangen Energi at det vil være vesentlig flere aktører å velge mellom, og risikoen ved å passere kalkfjellsonen vil være vesentlig lavere. Deponering av masser under LRV i Hjertvatnet har også av praktiske årsaker vist seg å være mer utfordrende enn antatt. Deponistedet må plasseres langt ut i Hjertvatnet for å oppnå tilstrekkelig dybde, vannstanden må holdes stabilt lav i anleggsperioden og kaianlegg for flåte må tilpasses dette. I tillegg kan sesongvariasjoner i vær gjøre det utfordrende å holde vannstanden nær LRV i deponeringsperioden. Transporten av masser ut til deponiområdet vil også bli krevende.

Etter en samlet vurdering av ulike alternative løsninger for tunnel og massedeponi, er det konkludert med at den beste løsning vil være å drive/sprengne tunnelen konvensjonelt, samt etablere et massedeponi på land like ved tunnelpåhugg. Et deponi lokalisert mellom LRV og HRV i Hjertvatnet, like utenfor påhugg for tunnel, er også vurdert i søknaden.

Om søker

Etter kommunesammenslåingen 1.1.2020 mellom Narvik og Ballangen kommuner er nå Ballangen Energi AS (BE) eid av Narvik kommune (67 %) og av Ballangen Utvikling AS (BU) (33 %).

Beskrivelse av omsøkt planendring

Beskrivelse av omsøkt planendring er basert på planendringssøknaden, Miljøfaglig vurdering (Sweco) og e-postkorrespondanse med Ballangen Energi.

Drivmetode

Ballangen Energi søker om å drive konvensjonell tunnel på hele tunnelens lengde, fra Røvtan til Hjertvatnet. Konvensjonell drift krever et større tunneltversnitt enn TBM, og vil derfor generere en større mengde masser (tabell 1). TBM krever imidlertid en ca. 100 m lang oppstillingsplass til tunnelboremaskina i forkant av forskjæringa. Denne skal bygges på en fylling av sprengt stein. For å oppnå tilstrekkelig lengde på oppstillingsplassen er det nødvendig å sprengte ut forholdsvis mye som forskjæring. Forskjæringen til TBM vil dermed bli betydelig større enn ved konvensjonell drift.

Ved både TBM og konvensjonell drift vil masser fra forskjæring/påhugg legges tilbake, og området bli arrondert og revegetert (e-post 7.2.24). Etablering av rigg, lagerplass og kaiområde vil også skje med masser fra tunneldrivingen, og vil bli sluttarrondert på samme måte som deponi- og øvrige berørte arealer (e-post 29.9.23). De massene som ikke kan legges tilbake eller bli benyttet til angitte formål, vil bli lagt i deponi. Detaljer omkring mengder vil tas som en del av detaljplanen (e-post 15.4.24).

Tabell 1. Genererte overskuddsmasser ved bruk av TBM og konvensjonell drift

(Sweco, Miljøfaglig vurdering, s. 1).

	Mengde masser (m ³)	
	Konsesjonsgitt (TBM)	Planendring (konvensjonell drift)
Forskjæring/oppstillingsplass	17 270	2000
Tunnel	12 665	36 040
Sum	~30 000	~38 000

For rensing av tunnelvann skal det etableres et system, slik at vann fra tunneldrivingen renses før det slippes ut. Systemet vil bestå av et sedimentbasseng med etterfølgende oljeutskiller.

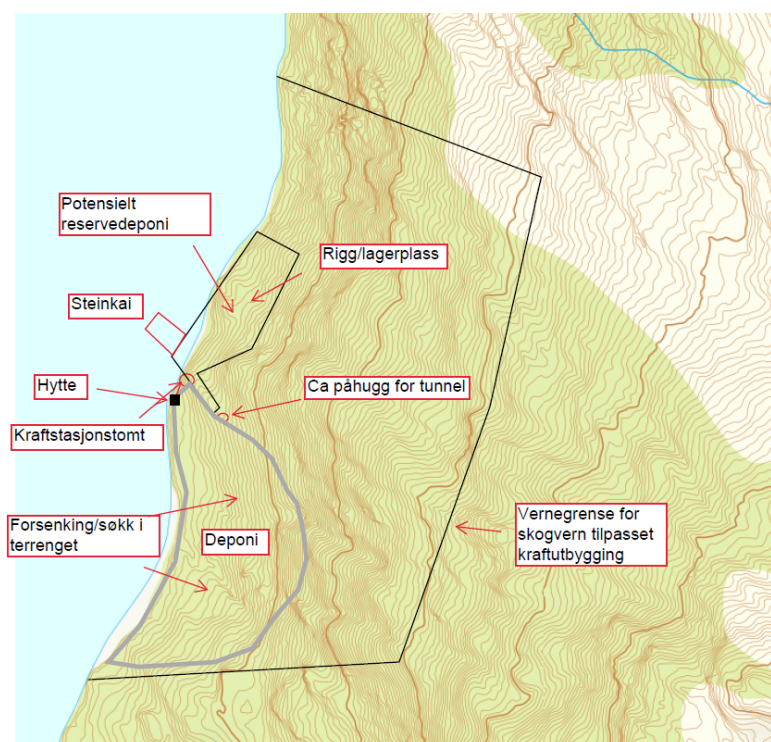
Massedeponi

Deponiet på land er planlagt i en forsenkning i terrenget fra tunnelpåhugg/Ballangen Energis hytte og nordover mot vernegrensen (figur 1). I planendringssøknaden er det anslått at med masser fra konvensjonell drift vil deponiet dekke et areal på ca. 15000 m² (100x150x4), med 4 m tykkelse. Senere har Ballangen Energi fått utført GPS-målinger på stedet og oppgir i e-post til NVE av 29.9.2023 at potensielt deponiareal er på ca. 13000 m², som vil gi et deponi med en gjennomsnittlig tykkelse på 4,5 m. Ballangen Energi påpeker at endelig høyde på deponiet må avgjøres i detaljplanfasen, for at forhold til terreng og

omgivelsene på stedet skal bli gode. Det skal tilrettelegges for naturlig revegetering ved at vegetasjonsdekket tas av og påføres på topp ved anleggsslutt (e-post 27.9.2023). Området karakteriseres i søknaden som frodig, og Ballangen Energi mener derfor at revegeteringen vil gå forholdsvis raskt.

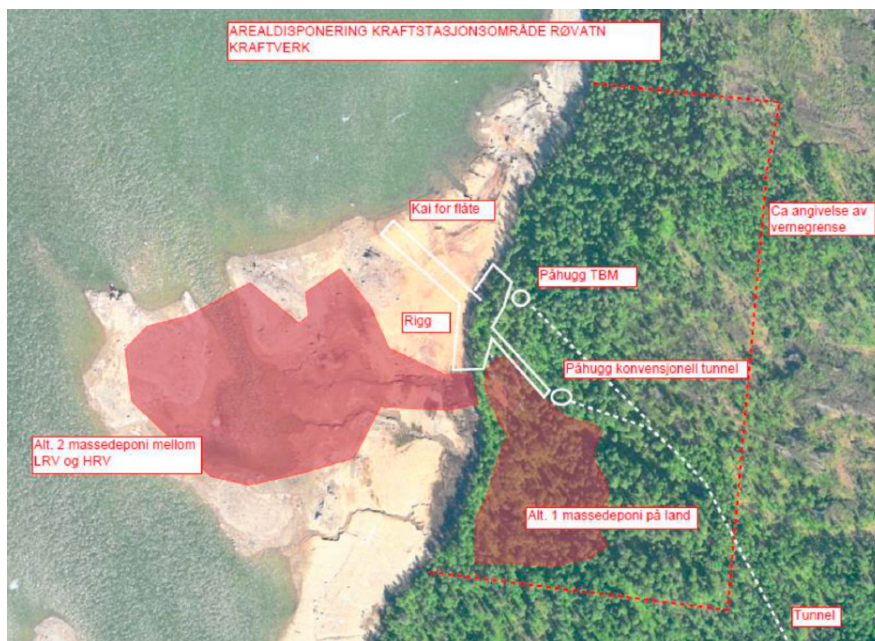
Ved etablering av massedeponi på land, vil det settes av en buffersone mot Hjertvatnet. Avskjærings-/opsamlingsgrøfter vil bli etablert i ytterkant av massedeponi. Disse ledes inn i et sedimentasjonsbasseng, før vannet ledes ut i Hjertvatnet.

Figur 1. Oversiktskart over deponi- og kraftstasjonsområde (e-post fra Ballangen Energi 29.9.23).

Alternativt til deponering av masser på land søker Ballangen Energi om deponering i reguleringssonen mellom HRV (kote 254,3) og LRV (kote 244,3). Området utenfor Ballangen Energi sin hytte er tenkt som plassering (figur 2). Dette arealet er tørrlagt når magasinet er senket 4–5 m under HRV. For å oppnå kontrollert deponering i dette området må vannstanden i Hjertvatnet holdes på et lavt nivå under hele anleggsperioden.

Ved deponering mellom LRV og HRV vil det kunne oppstå utvasking i situasjoner med vind og bølger. Fra nordsiden kan det forekomme bølger, og det vil derfor langs denne siden av deponiet etableres en voll av stedlige masser. Mellom de stedlige massene og deponimassene legges det separasjonsduk.

Figur 2. Arealdisponering for deponering av masser på land og i reguleringssonen (planendringssøknad).

Søknad om forlenget byggefrist

Ballangen Energi AS søker i brev av 3.6.2022 om fem års utsatt byggefrist for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse av Røvatn kraftverk. Det ble samtidig søkt om fristforlengelse av anleggskonsesjon, men denne søknaden er i etterkant trukket.

Søknaden om forlenget byggefrist ble sendt NVE innen den opprinnelige fristens utløp.

Det følger av vassdragsreguleringsloven § 15 at byggearbeidene må påbegynnes innen fem år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere fem år. Dette gjelder også for tiltak gitt etter vannressursloven, jf. vannressursloven § 19 annet ledd. For konsesjoner gitt etter vannressursloven vil konsesjonen falle bort dersom det ikke blir søkt om forlenget byggefrist, og byggearbeidene ikke er satt i gang innen fem år fra konsesjonen blir gitt, jf. vannressursloven § 27. For konsesjoner gitt etter vassdragsreguleringsloven har NVE fått delegert myndighet til å kunne forlenge fristen, jf. FOR-2021-06-30-2314.

Høring

Etter NVEs vurdering er ikke saken så omfattende at det er behov for kunngjøring og bred offentlig høring. Søknad om planendring og søknad om forlenget byggefrist ble 6.3.2023 sendt på høring til alle parter som uttalte seg til den opprinnelige konsesjonssøknaden. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentarer, og ble kommentert i brev av 24.05.2023.

NVE har mottatt følgende uttalelser:

Statsforvalteren i Nordland uttalte følgende i brev av 25.4.2023:

«Statsforvalteren viser til høring dater 06.03.23 av planendring og forlenget byggefrist for Røvatn kraftverk.

[...]

Forlengelse av byggefrist

Statsforvalteren har ingen nyere informasjon om naturverdier i området som tilsier at kunnskapsgrunnlaget som ble lagt til grunn for behandlingen i 2017 nå vurderes som utilstrekkelig.

Planendring

Når det gjelder alternativ 1 for massedeponering, innebærer dette deponering av tunellmasser på land. Det aktuelle deponiområdet ligger over kalkfattig berggrunnen som domineres av granitt og granodioritt, stedvis foliert. Tilgrensende areal innenfor Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat er fastmarksskogsmark av grunntypen blåbærskog, men med innslag av storbregneskog og kalkfattig og svakt intermediær myr- og sumpskogsmark i sør og kalkfattig fjell-lynghei i øst. Det er ikke grunn til å tro at det aktuelle deponiområdet skiller seg vesentlig fra naturen kartlagt like innenfor verneområdet.

Deponering på land vil medføre et større beslag av Hjertvatnets kantsonen enn hva gjeldende konsesjon legger opp til. Fjerning av skog vil videre kunne gi visse endringer av de lokalklimatiske forholdene i yttergrensen av naturreservatet. Ved valg av dette alternativet bør det derfor settes av en vegetasjonssone mellom deponiet og vernegrensen. Videre bør det settes krav om naturlig revegetering av området, og at dette skjer med stedlige toppmasser.

Alternativ 2 innebærer deponi av tunellmasser i den allerede regulerte sonen i Hjertvatnet. Littoralsoner er ofte produktive soner i innsjøer både med tanke på vannvegetasjon, bunndyr og evertebrater og fungere som gode nærings- og oppvekstområder for fisk. Reguleringen av Hjertvatnet har over tid sannsynligvis medført vegetasjonsmessige endringer og endringer i bunndyrproduksjonen. Deponering av masser mellom LRV og HRV vil derfor forventelig gi mindre virkninger enn om Hjertvatnet ikke var regulert. Like fullt vil deponering her medføre direkte beslag av et areal som i perioder med høy nok vannstand fungerer som en littoralsoner. I tillegg vil en i den nærmeste tiden etter deponeringen kunne forvente noe utvasking av finpartikulært stoff og nitrogenforbindelser, noe som igjen vil kunne påvirke fisk og bunndyr i nærområdet.

Dobbeltbekkasin

Dobbeltbekkasin ble for noen få år siden registrert hekkende i influensområdet til deponiet og kraftstasjonsområdet. Arten er kategorisert som nær truet (NT) i Norsk rødliste for arter 2021, Dobbeltbekkasin er én av bare få leikarter (4) i den norske fuglefaunaen. og er ansett å være sårbar på spillplass. Under hekketiden foretrekker dobbeltbekkasinen rike myrer, ved rik viervegetasjon hvor man kan finne spillplasser.

I Norge gjennomfører dobbeltbekkasinene sin leikaktivitet hovedsakelig i perioden fra 20. mai til 20. juni.

Av hensyn til dobbeltbekkasinen anbefales det ikke gjennomført støyende virksomhet i form av helikoptertransport, sprengning mv. innenfor den sårbare perioden som strekker seg fra mai til juli.»

Sametinget uttalte følgende i brev av 18.4.2023:

«Viser til deres brev av 06.03.2023 om høring av planendring og forlenget byggefrist for Rødvatn kraftverk. Viser også til våre tidligere høringsinnspill til saken, senest i brev datert 31.10.2017 med deres referanse 201104724-48.

Sametinget har tidligere registrert en rekke samiske kulturminner ved Røvatn. Vi har imidlertid ikke gjennomført befaringer i forbindelse med selve kraftverket, selv om vi i høringer har påpekt behov for dette, jfr. brevet av 31.10.2017.

Nå søkes det om planendringer som innebærer endringer i planene, og større arealbeslag og deponi, og med bakgrunn av dette vil det etter kulturminnelovens bestemmelser være behov for § 9 –undersøkelser i området. Sametinget kan foreta dette når marken er bar og frostfri.

Vi minner om at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk freda ifølge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være bygninger, hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Denne oppregningen er heller på ingen måte uttømmende. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.

Videre ser vi ikke om konsekvensene for reindriften i området er vurdert. Reindriften er en viktig identitetsbærer for samisk kultur i området hvor kraftverket planlegges bygd. Tiltaket befinner seg i høst, vinterårstidsbeiter for Frostisen reinbeitedistrikt jfr. Kilden/Nibio reindriftskart.

Sametinget forutsetter at den tenkte planendringen tar hensyn til reindrifta i området, spesielt med større arealbeslag som er søkt i planendringen. Vi registrerer at det er blant annet planlagt å bruke snøskutertransport på vinterstid, dette og andre tiltak må planlegges i tett dialog med reinbeitedistriktet Frostisen for minst mulig negative konsekvenser for reindrifta.

Vi forutsetter derfor at det legges frem planer for samarbeid med hensyn til reindrift før planendringen godkjennes.»

Stephen Wickler, forsker ved UiT Norges arktiske universitet uttalte følgende i brev av 13.4.2023:

«Vi viser til ovennevnte søknad oversendt Norges arktiske universitetsmuseum (UM), tidligere Tromsø Museum – Universitetsmuseet for vurdering angående kulturminner

under vann. Etter kulturminnelovens § 14 er UM rette myndighet for forvaltning av kulturminner under vann i sjø og vassdrag i Nord-Norge nord for Rana kommune.

Søknaden omfatter tiltak i forbindelse med endring i konsesjon for Røvatn kraftverk. Tiltak i vann omfatter tilløpstunnel fra Hjertvatnet til utløp av Røvatn med bygging av kai og begrenset utfylling i Hjertvatnet, samt et alternativt med massedeponi mellom HRV og LRV. Deponiområdet har allerede vært utsatt for betydelig utvasking og erosjon over lengre tid. Tiltakene vil være begrenset i omfang og sannsynligheten for konflikt med eventuelle kulturminner under vann vurderes som liten. UM har derfor ingen merknader til søknaden.

Vi minner tiltakshaver om at dersom en i forbindelse med tiltaket skulle komme over automatisk vernet kulturminner eller funn av kulturhistorisk betydning, skal arbeid stanses og UM varsles jfr.kulturminneloven § 8, 2. ledd.»

Familien Ellingsen v/Kjell Ellingsen uttalte følgende i brev av 17.4.2023:

Uttalelse til planendringssøknaden, forkortet av NVE:

Kjell Ellingsen er oppvokst og bor i Melkedalen, og har hytte ved Hjertvatnet. Han mener det er behov for flere konsekvensundersøkelser før saken sendes på full offentlig høring. En konsekvensanalyse av hvordan fisk og annet dyreliv i Hjertvatnet blir påvirket, og en avklaring av hvor ekstra masser til overdekning skal komme fra.

Omsøkt endring av drivemåte: Ellingsen påpeker at før det ble søkt om konsesjon opprinnelig, var det kjent at fjellet som skal sprenges til tunnel hadde dårlig kvalitet grunnet kalkinnhold. Dette ble også gjort rede for i en Sweco-rapport som fulgte Ballangen Energis planendringssøknad fra 2017.

Omsøkt endring av deponering av sprengstein i vann: Ellingsen stiller spørsmålstegn ved hvorfor deponering av sprengstein i vann tidligere fremstod som en god løsning, men at det nå fremstår problematisk. Han viser til at Hjertvatnet ble tappet ned mot LRV på 50–70-tallet, som resulterte i at det kom finmasser gjennom turbinen, ut i Sjurvatnet og videre nedover hele vassdraget. Ellingsen er bekymret for at dette kan gjenta seg dersom vannet igjen skal tappes ned til LRV. Ellingsen viser i denne forbindelse til NVEs rapport 29-1998, *Massedeponering av sprengstein i vann – forurensningsvirkninger*. Fra rapporten trekker Ellingsen spesielt frem at det ikke bør dumpes steinmasser fra bløte bergarter i vann, og at det er behov for større mengder sprengstoff ved sprenging av bløte bergarter.

Deponi på land: Ellingsen er skeptisk til at den foreslåtte deponering på land lar seg gjennomføre som planlagt. Terrenget er bratt, og han mener det er behov for et større areal enn 15 da. Han stiller videre spørsmålstegn ved at Ballangen Energi mener at foreslått deponiområde har et godt utgangspunkt for revegetering med et tykt og frodig jordsmonn, mens Sweco skriver i sin rapport at påhuggsområdet ved Hjertvatnet har et tynt vegetasjonsdekke. Ellingsen etterlyser en kartlegging av hvor mye jord som er tilgjengelig for revegetering av deponi, riggområde, rørgate og kaiområde, og hvor eventuelt resten skal hentes fra. Han stiller videre spørsmålstegn ved om det vil bli nok vann til planter på toppen av en steinfylling. Når det gjelder forurensningsutslipp trekker han frem at det mangler informasjon om hvordan det skal overvåkes, og at

sprengstoffrestene vil inneholde plast av så liten størrelse at det ikke kan skilles ut. Han trekker også frem at planlagt deponi vil bli godt synlig på lang avstand.

Utallige planendringssøknader, planendringer og endring av forutsetninger: Ellingsen viser til at Ballangen Energi har søkt om planendring for prosjektet flere ganger, og kritiserer dem for dårlig planlegging og for ikke å ta hensyn til konsulentrapporter. I tillegg viser han til at allerede utført arbeid ikke har blitt utført på en god måte. Han viser her til flere eksempler. Avslutningsvis viser han til at det i planendringssøknaden kommer frem at påhugget til den konvensjonelle tunnelen er flyttet 100 m opp i fjellet, og at kraftverket skal bygges i åpent terreng. Ifølge Ellingsen er ikke dette omsøkt og i tråd med det som er konsesjonsgitt.

Uttalelse til søknad om forlenget byggefrist, forkortet av NVE:

Ellingsen mener at konsesjonen bør falle bort siden det er gått over 5 år siden konsesjonen ble gitt. Ellingsen trekker frem fordeler ved å ikke forlenge byggefristen – berge natur fra ødeleggelse, Hjertvatnet slipper forurensning og tilslamming, fisk får det godt og slipper tilførsel av røye fra Røvatnet, vannstanden i elvene og berørte vann blir ikke lavere – fisk mister ikke gyteplasser og vegetasjonen i bekkekløfta i Røvasselva kan fortsette å vokse. Dersom NVE gir forlenget byggefrist til prosjektet mener Ellingsen at det vil føre til så store endringer at det bør gjøres flere utredninger og sendes på ny høring. Ellingsen er videre kritisk til Ballangen Energis håndtering av allerede utført anleggsarbeid – bygging av anleggsveien skulle ta 10 måneder, men tok over to år. Det er var på tidspunktet uttalelsen ble skrevet 3,5 år siden arbeidet med anleggsveien startet, og opprydding var da ifølge Ellingsen enda ikke fullført.

Svein Oddvar Olsen uttalte følgende i brev av 07.4.2023:

«Planen for Utbygging av Rødvannet ser OK ut bortsett fra deponering av masser som inneholder nitrøse forbindelser. Slike masser bør lagres så langt fra bekker og vann som mulig. Minimumsavstand bør bli endret til minimum 500 meter. Man bør også bli obs. på at lite vann i Melkeelva kan medføre at denne bunnfryser om vinteren og dermed ødelegge gyteforholdene.»

Ballangen Energi AS kommenterte de innkomne uttalelsene i brev av 24.5.2023:

«Viser til innkommet høringsuttalelser for søknad om endring av forutsetninger gitt i konsesjon, samt utsatt byggefrist (reg. nr 8807, saksnr 201104724). De enkelte uttalelsene kommenteres hver for seg.

Statsforvalteren i Nordland har kommentert begge alternativer. Vi tolker uttalelsen slik at alternativ 1 med deponi på land er klart bedre enn alternativ 2 med deponi mellom laveste- og høyeste regulerte vannstand i Hjertevatn. Alt. 2 anser vi utfra dette som frarådet.

For alternativ 1 redegjør Statsforvalteren for virkninger på arealet som massedeponiet beslaglegger samt påvirkning mot verneområdet som grenser inn til kraftverks området. Det anbefales å sette av et belte mot selve grensen.

Videre anbefales det ikke støyende aktivitet (sprenging og helikopter flyging) i hekkeperioden for dobbeltbekkasin som er registrert i området.

Ballangen Energi AS (BEAS) har ingen merknader til rangeringen av de to alternativene. Etablering av randsone mot verneområdet vil bli hensyntatt. Revegetering vil bli utført ved at all naturlig vegetasjonsmasse blir fjernet og lagt til side i ranker. Disse massene vil bli på ført massedeponiet når deponering er ferdig. Revegetering vil da skje med naturlig frømateriale slik statsforvalteren skisserer. Det vil også bli tatt hensyn til sårbar periode for dobbeltbekkasin vedrørende støyende aktivitet. Vi ser for oss at sprenging ved påhugg uansett ikke vil starte før ut på ettersommeren med god margin til oppgitt sårbar periode. Tilrigging vil kunne starte når isen på Hjertevatn har gått. Normalt skjer det ut i juni måned. Dette arbeidet vil ikke være støyende.

Sametinget viser til at det må utføres befarings av området ved kraftverket. Videre vises det t i l at forholdet til reindriften ikke er vurdert.

BEAS er enig i at det bør gjennomføres undersøkelse av området ved kraftstasjon, påhugg for tunnel og massedeponi. Dette bør kunne gjøres så snart isen har gått på Hjertevatn og snøen er borte fra prosjektområdet. På dette tidspunktet har ikke undervegetasjonen kommet og vil kunne gjøre befarings lettere. BEAS kan stille med båt for å lette adkomsten til området som skal befares. BEAS har sendt melding til Sametinget om dette.

Det har tidligere vært nær kontakt med reinbeitedistriktet i forbindelse med konsesjonsprosess for kraftverket. Vi konstaterer at det ikke er kommet inn uttalelse til denne søknaden. BEAS vil uansett har tett dialog med reindriften i det videre arbeid med detaljplaner og eventuelt senere utbygging.

UiT har kommentert forholdet til kulturminner under vann og peker på aktsomhetsplikten ved funn av automatisk fredete kulturminner. Ved deponering mellom LRV og HRV vil sannsynligheten for konflikt med kulturminner være svært liten i og med at det har pågått erosjon og utvasking alle år regulering har pågått. **BEAS** har ikke merknader til den ne uttalelsen.

Fam. Ellingsen har i en omfattende uttalelse tatt for seg historiske forhold fra første utbygging på 1950- tallet og ulike situasjoner under drift og senere konsesjonsprosess, hendelser fra bygging av anleggsveien til Hjertevatn m.m. Det er gjort henvisninger til ulike rapporter vedrørende deponering av masser i vann og geologien i området.

BEAS ønsker ikke å kommentere alle disse forholdene. Vi vil kommentere noen forhold av nyere dato som kan være relevant.

Gjeldende konsesjon for Røvatn kraftverk, med fullprofil boret tunnel og deponering av fullprofilmasser på dypt vann i Hjertevatn var basert på innspill fra fagmiljøer innen tunnelboring og ferskvannsbiologi. Innspill på tunnelløsning var gitt ut fra den geologirapporten som da forelå.

Kjennskap til kalk- og karstforekomstene i området har vært kjent. Man var klar over utfordrende forhold i fjellet, men dette skulle være løsbart innenfor akseptable økonomiske rammer. I konsesjonssøknad er det ikke gjennomført detaljprosjektering.

Det har vært utvikling av teknologi og erfaring fra boring/-driving av vannvei for småskala kraftverk siden oppstarten omkring 2005. Da BEAS startet detaljprosjekteringen av Røvatn kraftverk, parallelt med bygging av anleggsveien til Røvatn ble det satt fokus på vannveien til Røvatn fordi man anså denne for utfordrende. Med utgangspunkt i konsesjon og de fagrapporter som var utarbeidet, ble fullprofilboring vurdert med konklusjon at det var stor risiko for fastboring og de teknisk- og økonomiske konsekvensene dette kunne medføre. Ut fra dette ble konvensjonell tunnel vurdert teknisk-, miljø- og kostnadmessig. Resultatet av dette ble søknad om endring av forutsetning om fullprofil tunnel og deponering på dypt vann i Hjertevatn.

Det vises til at revegetering av massedeponi vil gå svært tregt og at det er lite vegetasjonsmasser i området. Ut fra berggrunn, eksisterende vegetasjon og befaringsav deponiområdet anser man at det ligger rimelig godt til rette for revegetering. Dette ut fra erfaring og sammenligning med forhold vi har sett på andre anlegg.

Når det gjelder opplevde hendelser over tid, og under bygging av anleggsveien er det beklagelig. Vi gjør hva vi kan for å opprettholde vår standard, men det kan oppstå uønskede hendelser under arbeid. Hendelsene har ulike årsaker, og vi gjennomgår og rydder opp i disse. Anleggsveien ble justert utenfor nevnte eiendom og berørte arealer på privat eiendom er planert og økonomisk kompensasjon er gitt. Det var enighet med eier av hytte at vedkommende selv skulle stå for innkjøp og graving på regning til BEAS. Vi vet ikke hvorfor dette ikke er utført. Det er gjennomført sluttbefaring på anleggsveien med NVE.

Ut over dette har vi ikke merknader til uttalelsen.

***Svein Oddvar Olsen** peker på at massedeponering bør skje minst 500 m fra bekker og vann. Samt at lite vann i Melkeelva kan medføre bunnfrysing.*

***BEAS** mener det er umulig å lokalisere massedeponiet så langt bort fra vann. Verneområdet setter uansett grense for dette. Forholdene i Melkeelva er ikke gjenstand for vurdering i denne søknaden. Det ble vurdert prosessen ved gjeldende konsesjon.»*

Konsultasjon med Frostisen reinbeitedistrikt

NVE gjennomførte konsultasjon med Frostisen reinbeitedistrikt 16.9.2024.

Reinbeitedistriktet var representert ved Lars Mikkjel Sara og Per Olav Sara. Protokollen fra møtet ble godkjent 23.5.2024. Innspillene fra møtet vil inngå som en del av grunnlaget for NVEs vurdering av planendringssøknaden for Røvatn kraftverk.

Vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Som grunnlag for NVEs vurdering av planendringssøknaden foreligger følgende rapporter:

- Konsekvensutredningen (KU), 2009 – rapporter utarbeidet av Miljøfaglig utredning AS i forbindelse med opprinnelig konsesjonssøknad.
- *Geologisk vurdering tunnel Røvatnet-Hjertvatnet*, 2016 – utarbeidet av Sweco i forbindelse med planendringssøknaden av februar 2017.
- *Røvatn kraftverk – miljøfaglig vurdering i forhold til søknad om endring av forutsetninger i gjeldende konsesjon*, 2021 – utarbeidet av Sweco i forbindelse med omsøkte planendring av 2021.

Sametinget viser til at konsekvensene for reindriften i området ikke er vurdert. Tiltaket befinner seg i høst- og vinterårstidsbeiter for Frostisen reinbeitedistrikt jf. Kilden/Nibio reindriftskart. NVE mener at konsultasjonen med Frostisen reinbeitedistrikt ga tilstrekkelig informasjon om mulige virkninger for reindriften, og mener dermed at kunnskapsgrunnlaget knyttet til reindrift i området er tilstrekkelig.

Kjell Ellingsen mener det er behov for konsekvensundersøkelser av hvordan fisk og annet dyreliv i Hjertvatnet vil bli påvirket. Ellingsen etterlyser også en kartlegging av hvor mye jord som er tilgjengelig for revegetering av deponi, riggområde, rørgate og kaiområde, og hvor eventuelt resten skal hentes fra. Vedrørende forurensningsutslipp trekker han frem at det mangler informasjon om hvordan dette skal overvåkes. NVE mener at konsekvensene for fisk og dyreliv i Hjertvatnet er godt nok vurdert i den miljøfaglige utredningen fra Sweco. Detaljer knyttet til revegetering avklares gjennom NVEs godkjenning av detaljplan. Avbøtende tiltak knyttet til forurensningsutslipp er beskrevet i Swecos miljøfaglig vurdering. Detaljer knyttet til dette vil eventuelt avklares i detaljplanfasen. I tillegg vil det i en eventuell utslippstillatelse fra Statsforvalteren kunne settes ytterligere vilkår.

NVE mener det samlede kunnskapsgrunnlaget, herunder konsekvensutredning for det konsesjonsgitte prosjektet med tilleggsutredninger for omsøkte planendringer, samt eksisterende tilgjengelig informasjon, konsultasjon med Frostisen reinbeitedistrikt, høringsuttalelser og søkers kommentarer til disse, oppfyller kravet til kunnskapsgrunnlaget i vassdragsreguleringsloven og i naturmangfoldlovens § 8.

NVE konkluderer med at det foreligger et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne ta stilling til konsesjonsspørsmålet og fatte vedtak i saken.

NVEs vurdering

I vår vurdering av søknad om planendring har vi vurdert de omsøkte endringene opp mot de konsesjonsgitte løsningene, med fokus på de fagtemaene som kan bli berørt av omsøkte endringer. Ballangen Energi søker om tillatelse til å drive tilløpstunnelen fra Hjertvatnet til Røvatn ved konsesjonell tunneldrift, og til å deponere massene i deponi på land. I opprinnelig konsesjonssøknad og tilhørende konsekvensutredning er det tatt utgangspunkt i deponering i reguleringssonen i Hjertvatnet, og tunneldriving ved bruk av fullprofil boremaskin (TBM). Etter befaringen ble planene justert og Ballangen Energi fremmet forslag om å deponere massene under LRV i Hjertvatnet. I konsesjon fra 2017 ble det forutsatt driving av tunnel med fullprofil boremaskin (TBM), og deponering av masser under LRV i Hjertvatnet.

Naturmiljø, landskap og friluftsliv

Metode for tunneldrift

NVE konstaterer at tunneldriving ved bruk av fullprofil boremaskin (TBM) ble satt som en forutsetning for konsesjonen. Ballangen Energi søker nå om å gå bort fra dette, og heller drive tunnelen konvensjonelt. De to metodene vil ha ulik påvirkning på omgivelsene, og NVE ser det derfor som nødvendig med en gjennomgang av noen av forskjellene ved metodene.

Mengden overskuddsmasser

Konvensjonell tunneldrift vil generere mer masser enn TBM. Det er anslått at konvensjonell drift og TBM vil generere henholdsvis 38 000 m³ og 30 000 m³ masser (Tabell 1). I dette anslaget er det for TBM regnet med at en stor andel av massene vil komme fra etablering av forskjæring/oppstillingsplass (17 270 m³), mens for konvensjonell drift vil det meste av massene komme fra tunneldrift (36 040 m³). Ballangen Energi oppgir at så mye som mulig av massene fra forskjæring/oppstillingsplass vil bli lagt tilbake, arrondert og revegetert ved endt anleggsarbeid, resten vil bli lagt i deponi (e-post 18.04.2024). Akkurat fordeling avklares i detaljplanfasen. Slik NVE forstår dette vil en større andel av massene bli lagt i deponi ved konvensjonell drift, sammenlignet med TBM-drift. Sweco mener likevel at TBM som drivemetode vil gi den største negative virkningen på landskapet, fordi oppstillingsplass og forskjæring vil utgjøre godt synlige og betydelig inngrep. I forkant av forskjæringa krever tunnelboremaskina en ca. 100 m lang oppstillingsplass, som vil bli bygd på en fylling av sprengt stein. Selve forskjæringa vil også bli betydelig større ved TBM enn ved konvensjonell drift. I NVEs vurdering vil det bli lagt til grunn at massedeponiet blir størst ved konvensjonell drift, og at forskjæring og oppstillingsplass ved TBM-drift vil utgjøre et stort inngrep. Swecos vurderinger knyttet til virkningene av dette for landskapet tas til etterretning.

Forurensningsvirkninger

Ved sammenligning av de to drivemetodene er det ikke bare mengden masse som er ulik, men også innholdet i massene. Sweco kommenterer dette i den miljøfaglige vurderingen. Konvensjonell drift vil i motsetning til TBM generere masser med sprengstoffrester og rester av sprøytebetong. Sprengstoff inneholder nitrogen, som kan renne ut i Hjertvatnet fra både driftsvann og deponi, og medføre kjemiske endringer (Rosth m.fl., 2022). Ammonium fra sprengstoffrestene kan i kontakt med basisk avrenningsvann fra sprøytebetong gå over til ammoniakk, som kan være skadelig for vannlevende organismer. I tillegg vil sprengstoff føre med seg plastavfall. For å redusere ulempene konvensjonell tunneldrift kan medføre har Sweco forutsatt flere avbøtende tiltak for driftsvann og deponering. Gitt de avbøtende tiltakene mener Sweco at konvensjonell drift, sammenlignet med TBM, i noe større grad vil medføre forsøpling og avrenning av nitrogen (Figur 3). Vurderingen gjelder både for deponering på land og i reguleringssonen. Sweco trekker det frem som en fordel ved deponering på land at vannkvaliteten i Hjertvatnet i liten grad vil bli påvirket, og at oppsamling av plastavfall blir enklere. Sweco forventer likevel ikke store negative konsekvenser for naturmiljø i vann ved noen av de to alternativene for tunneldrift, verken ved deponering på land eller i vann. NVE legger dette

til grunn for vurderingen av omsøkte endringer. Vurderinger av forurensningsvirkninger i anleggsfasen, og aktuelle avbøtende tiltak, vil bli vurdert av Statsforvalteren ved en evnetuell søknad om utslippstillatelse.

	Konsekvenser	
	Fullprofilboring (TBM)	Konvensjonell tunneldrift
Tunneldrift		
<i>Avrenning nitrogen</i>	I liten grad (pga. sprengt forskjæring)	I noen grad, men ikke i skadelig omfang
<i>Høy pH</i>	I liten grad	I noen grad, men ikke i skadelig omfang
<i>Avrenning partikler</i>	I liten grad	I liten grad
<i>Landskapspåvirkning</i>	I betydelig grad (grunnet stor forskjæring)	I noen grad
Deponi på land		
<i>Avrenning nitrogen</i>	I liten grad (pga. sprengt forskjæring)	I noen grad, men ikke i skadelig omfang
<i>Høy pH</i>	I liten grad	I liten grad
<i>Avrenning partikler</i>	I liten grad	I liten grad
<i>Forsøpling</i>	I liten grad, men det meste kan samles opp	I noen grad, men det meste kan samles opp
Deponering i reguleringszone		
<i>Avrenning nitrogen</i>	I liten grad	I noen grad, men ikke i skadelig omfang
<i>Høy pH</i>	I liten grad	I liten grad
<i>Avrenning partikler</i>	Lokalt av stor betydning	Lokalt av stor betydning
<i>Forsøpling</i>	I liten grad	I noen grad, men mye kan samles opp
Deponering under LRV		
<i>Avrenning nitrogen</i>	I liten grad	I noen grad, men ikke i skadelig omfang
<i>Høy pH</i>	I liten grad	I liten grad
<i>Avrenning partikler</i>	Lokalt av stor betydning	Lokalt av stor betydning
<i>Forsøpling</i>	I liten grad	I noen grad, men mye kan samles opp

Figur 3. Sweco sin vurdering av konsekvenser for naturmiljø, forutsatt beskrevne avbøtende tiltak, for tre ulike deponialternativer, ved fullprofilboring og konvensjonell drivemetode (Miljøfaglig vurdering s. 8).

Deponi på land

I 2014 var Hjertvatnet en del av et større område som i regi av Nordland fylkeskommune ble kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde (Naturbase, lest 15.10.2024). I fagrapport for friluftsliv (2009), knyttet til opprinnelig konsesjonssøknad, ble Hjertvatnet vurdert som en attraktiv, og særlig lokalt viktig lokalitet for fritidsfiske. Sweco oppgir imidlertid i den miljøfaglige vurderingen (2021) at fiske bedrives i begrenset grad av hytteeiere og et fåtall andre personer. I nordenden av vannet finnes noen få private hytter.

I Energidepartementets vurdering av opprinnelig konsesjonssøknad ble konsekvenser for landskap og brukerinteresser tillagt stor vekt, og deponering av masser under LRV i Hjertvatnet ble ansett som en fordel for landskapet. Et deponi på land vil bli mer fremtredende i landskapet enn både deponi i reguleringssonen og under LRV, og vurderes

av NVE til å være det deponialternativet med størst konsekvens for landskap og friluftsliv. Kjell Ellingsen kommenterer i sin uttalelse at planlagt landdeponi vil bli godt synlig på avstand. Sweco har også påpekt at et deponi på land vil ha en større negativ påvirkning på landskapet enn deponering av massene i magasinet. NVE mener det er viktig å ta med i vurderingen at det rundt Hjertvatnet er en stor reguleringszone, som i stor grad bidrar til at område allerede er berørt.

Vedrørende eventuelle konsekvenser for vegetasjonen oppgir Sweco at planlagt område for tunnelpåhugg og massedeponi på land er bevokst med løvskog, i hovedsak bjørk, og at det ikke ble registrert spesielle botaniske verdier i tiltaksområdet i forbindelse med opprinnelig konsesjonsøknad. NVE vurderer på bakgrunn av dette konsekvensene av planlagt landdeponi som akseptable for vegetasjonen i området, gitt at området revegeteres som beskrevet av Sweco og i planendringssøknaden.

I vurderingen av konsekvenser for vilt og fugl trekker Sweco frem at beslaglegging av areal kan føre til tap av funksjonsområder. Statsforvalteren påpeker at dobbeltbekkasin har blitt registrert hekkende i influensområdet til planlagt deponi og kraftstasjon. Arten er rødlistet som nær truet (NT), og gjennomfører sin leikaktivitet hovedsakelig i perioden 20.05–20.06. Statsforvalteren anbefaler at støyende aktivitet holdes utenom den sårbare perioden som strekker seg fra mai til juli. Ballangen Energi svarer at sprenging ved påhugg uansett ikke vil starte før ut på ettersommeren, med god margin til oppgitt sårbar periode for dobbeltbekkasin. NVE merker seg at Statsforvalteren oppgir at den sårbare perioden strekker seg fra mai til juli. Også i perioden før selve leiken starter er det viktig å unngå støyende aktivitet, for å unngå å skremme fuglene. I tillegg vil ruging og den første ungetida også være en sårbar periode. NVE mener støyende aktivitet bør unngås både i forkant og i etterkant av selve leikperioden. Ved en eventuell konsesjon vil vi i så fall begrense anleggsaktivitet i aktuell tidsperiode.

NVE konstaterer at deponering av masser på land vil, ved begge drivemetodene, ha større konsekvenser for terrestrisk naturmiljø, landskap og friluftsliv, enn konsesjonsgitt deponering under LRV og omsøkte deponering i reguleringssonen. For alle disse fagtemaene vil imidlertid naturlig revegetering av deponiområdet bidra til at påvirkningen vil avta med tiden. Dette blir også påpekt av Sweco i deres vurdering. NVE vil imidlertid bemerke at naturlig revegetering i områder med lave temperaturer og kort vekstsesong kan ta tid. Andre forhold knyttet til revegeteringen er vurdert under «Andre merknader» nedenfor.

Deponi i reguleringssonen

Som et alternativ til deponering på land søker Ballangen Energi om deponering i reguleringssonen til Hjertvatnet. Sweco beskriver Hjertvatnet som et rent ørretvann, hvor bestanden består av relativt småvokst innlandsørret. Vannet er regulert med flere meter, og som en konsekvens av dette mener de at bunndyrproduksjon i reguleringssonen er redusert, og at dette følgelig også gjelder fiskeproduksjonen. Som grunnlag for vurdering av konsekvenser av deponering i reguleringssonen har Sweco forutsatt bruk av siltgardin som avbøtende tiltak, slik at avrenning av partikler og påfølgende nedslamming av bunnsstrat kun skjer lokalt (figur 3). Sweco mener at deponering vil være negativt for

bunndyrsamfunnet lokalt, mens fisk trolig skremmes bort fra området og dermed ikke vil bli påvirket. Som en følge av at Hjertvatnet har et stort volum og dermed god uttynningseffekt, forventer de heller ikke at vannkvaliteten vil påvirkes i særlig grad, annet helt i lokalt i perioden deponering/avrenning pågår.

I opprinnelig konsesjonssøknad var også deponering i reguleringssonen det omsøkte alternativet, da med masser fra fullprofilboring (TBM). I konvensjonsutredningen ble alternativet vurdert til å ha ingen konsekvens for biologisk mangfold. Som en del av vurderingen ble det påpekt at masser fra TBM ikke inneholder giftvirkende nitrat/ammonium, eller har en struktur som kan skade gjellene på fisk. Denne vurderingen av konsekvens er ikke direkte overførbart til omsøkte deponering av masser fra konvensjonell drift, da disse vil inneholde nitrogenholdige forbindelser. Når det gjelder mulig skader på gjeller oppgir Sweco i den miljøfaglige vurderingen at både ved sprengning og boring i myke bergarter, slik som glimmerskifer i dette tilfellet, kan det dannes små, nåleformede og/eller skarpkantede og flisete partikler som kan være skadelig for fisk. De har ikke kommentert dette ytterligere, men konkluderer med at de ikke forventer store negative konsekvenser for naturmiljø i vann ved noen av alternativene for tunneldrift eller deponering. Statsforvalteren påpeker imidlertid at deponering i reguleringssonen vil beslaglegge areal, som i perioder med høy nok vannstand, er en produktiv del av innsjøen (littoralsonen). Som også påpekt av Statsforvalteren, mener NVE at den negative effekten på littoralsonen i noen grad vil være begrenset fordi dette arealet allerede er påvirket av reguleringen. Statsforvalteren påpeker også at i den nærmeste tiden etter deponering må det forventes utvasking av finpartikulært stoff og nitrogenforbindelser, som vil kunne påvirke fisk og bunndyr i nærområdet. Svein Oddvar Olsen kommenterer at deponering av masser som inneholder nitrøse forbindelse bør lagres så langt fra bekker og vann som mulig, minimumsavstand bør være 500 meter. NVE konstaterer at konvensjonell drift i noe større grad enn fullprofilboring vil medføre forsøpling og avrenning av nitrogen (Figur 3), men mener likevel i likhet med Sweco at med Hjertvatnets store volum er det lite sannsynlig at avrenning av nitrogen vil påvirke vannkvaliteten i særlig grad. For å avbøte spredning av finstoff er det i planendringssøknaden forutsatt både bruk av siltgardin og etablering av voll langs nordsiden av deponiet for å redusere bølgepåvirkningen. NVE støtter Swecos vurdering om at problemet med avrenning av finstoff vil være størst lokalt, men vil samtidig bemerke at et deponi i reguleringssonen vil bli utsatt for erosjon og påfølgende utvasking av finmasser, også etter at anleggsfasen er over. Dette kan igjen føre til blakking av vannet. På grunn av Hjertvatnets størrelse mener imidlertid NVE at dette ikke vil få negative konsekvenser av betydning for fisk og andre akvatiske organismer.

I forbindelse med opprinnelig konsekvensutredning ble det også gjort en vurdering av konsekvensen for landskapet ved deponering av masser fra TBM-drift i reguleringssonen. Konsekvensen ble vurdert til å være ubetydelig. NVE mener at denne vurderingen til dels kan overføres til omsøkte deponering i reguleringssonen. En forskjell vil være at konvensjonell drift vil generere en større mengde masser enn TBM-drift. Uansett drivmetode vil et deponi i reguleringssonen bli eksponert i de periodene Hjertvatnet er nedtappa, og dermed synlig i landskapet. Dette vil i liten grad avta med tiden, da revegetering ikke er et alternativ her. Samtidig er det viktig å påpeke at reguleringssonen

rundt Hjertvatnet er stor og godt synlig, og at landskapet allerede i stor grad er påvirket av dette. Den ekstra påvirkningen deponering i reguleringssonen vil påføre landskapet vil derfor etter NVEs vurdering være akseptabel.

Verneområdet

Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon den 25.2.2011. Grensene til naturreservatet ble justert slik at det ikke kommer i direkte konflikt med Ballangen Energis planlagte overføring fra Røvatn til Hjertvatnet, og etablering av Røvatn kraftverk. Det kommer ikke tydelig frem av den kongelige resolusjonen hvor massene var planlagt plassert da forslaget til verneplan ble sendt på høring. Under Miljøverndepartementets tilrådning oppgis det imidlertid at Ballangen Energi har informert om at de så for seg deponering i vannet. Da det ble gitt konsesjon til å overføre vann fra Røvatn til Hjertvatnet og til å bygge Røvatn kraftverk, lå også alternativet med deponering i Hjertvatnet til grunn, og eventuelle påvirkninger på verneverdiene ved deponering på land har derfor ikke vært vurdert tidligere. Naturmangfoldloven § 49 regulerer tilfeller der virksomhet utenfor verneområdet kan medføre skade inn i et verneområde. I disse tilfellene, og hvor virksomheten trenger tillatelse etter annen lov, skal aktuell myndighet legge vekt på hensynet til verneverdiene i verneområdet ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. Det går frem av Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) at bestemmelsen ikke kommer til anvendelse der et tiltak kan medføre mulige negative effekter på naturverdier utenfor verneområdet. Dersom tiltaket derimot innebærer at det kan påvises negative effekter for verneverdier inne i verneområdet, skal hensynet til verneverdiene tillegges vekt. NVE kan ikke se at omsøkte deponi på land vil ha negative effekter på verneverdiene i naturreservatet, og mener derfor at et eventuelt landdeponi ikke kommer i konflikt med verneformålet. Sweco har i den miljøfaglige vurderingen også vurdert dette, og mener i likhet med NVE at deponering av masser på land ikke vil påvirke verneformålet til naturreservatet. Statsforvalteren påpeker at et landdeponi vil føre til et større beslag av Hjertvatnets kantsone enn gjeldende konsesjon, og medføre en viss endring av lokalklimatiske forhold i naturreservatets ytterkant. Ved deponering av masser på land mener Statsforvalteren at det bør settes av en vegetasjonssone mellom deponiet og vernegrensen. Ballangen Energi svarer at etablering av randsone mot verneområdet vil bli hensyntatt.

Kulturminner

Sametinget minner om at det er registrert automatisk fredete samiske kulturminner rundt Røvatn, og at det ved endring i planene er behov for § 9 –undersøkelser etter kulturminnelovens bestemmelser. Stephen Wickler v/Universitetet i Tromsø vurderer sannsynlighet for konflikt med eventuelle kulturminner under vann som liten, men minner om at dersom en i forbindelse med tiltaket kommer over automatisk vernet kulturminner eller funn av kulturhistorisk betydning, må arbeid stanses og Norges arktiske universitetsmuseum (UM) varsles, jf. kulturminneloven § 8, 2. ledd. Ballangen Energi er enig i at det bør gjennomføres undersøkelse av området ved kraftstasjon, påhugg for tunnel og massedeponi, og bekrefter at de har tatt kontakt med Sametinget vedrørende dette. NVE legger til grunn at undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 blir gjennomført

dersom det ikke allerede er gjort. Undersøkelsene må være utført før innsending av detaljplan.

Reindrift

Sametinget trekker frem i sin uttalelse at omsøkt tiltak befinner seg i høst- og vinterårstidsbeite for Frostisen reinbeitedistrikt, og at konsekvensene for reindriften i området ikke er vurdert. De forutsetter at det blir tatt hensyn til reindriften, og at det legges frem planer for samarbeid med hensyn til reindrift før planendringen godkjennes.

Ballangen Energi påpeker at det ikke er kommet inn uttalelse til planendringssøknaden fra reinbeitedistriktet, men at de uansett vil ha tett dialog med reindriften i det videre arbeid med detaljplaner og eventuelt senere utbygging.

NVE gjennomførte konsultasjon med Frostisen reinbeitedistrikt 16.9.2024.

Reinbeitedistriktet oppgir her at prosjektområdet er et helårsdistrikt, som blir benyttet til beite året rundt. Det har forekommet kalving i området tidligere, og på oversiden av prosjektområdet er det parringsland. Reinbeitedistriktet er opptatt av at de omsøkte endringene ikke skal forstyrre reinens beitemønster. De har i den forbindelse merket seg at tunnelpåkugget er flyttet lengre sør, sammenlignet med det som er konsesjonsgitt. Den nye plasseringen ligger nært der reinen trekker, og vil derfor forstyrre beitemønsteret. De foreslår at tunnelpåkugget heller plasseres under overhenget på et svaberg, som er lokalisert lengre nord, nært konsesjonsgitt påhugg for TBM. Med denne plasseringen mener de at tapet av beitearealet vil bli mindre, samtidig som anlegget vil bli mindre synlig i terrenget, og støy og forstyrrelser i anleggsfasen vil dempes. Av hensyn til reinen ser Frostisen reinbeitedistrikt det som en fordel at Ballangen Energi sin hytte blir det sørligste punktet for hele prosjektområdet.

Deponering av masser på land vil ifølge reinbeitedistriktet også forstyrre beitemønsteret. Det vil beslaglegge beiteareal, og bli et stort fremmedelement som kan føre til at reinen unnviker området. De påpeker også at det vil ta mange år før det vil vokse lav på deponiet. Reinbeitedistriktet fraråder sterkt å plassere deponiet på land. De har ingen innvendinger mot å plassere overskuddsmassene i reguleringssonen.

Angående drivemetode foretrekker reinbeitedistriktet at tunnelen drives med TBM. Dette begrunnes med at fullprofilboring vil generere mer masser enn TBM, i tillegg til at det ved konvensjonell drift vil bli mer trafikk, støy og bevegelse i forbindelse med anleggsarbeidet.

Basert på informasjon fra reinbeitedistriktet konstaterer NVE at prosjektområde ligger innenfor et område som reinen benytter som beite hele året, hvor også kalving kan forekomme. Både nytt påhugg og omsøkt landdeponi vil i henhold til reinbeitedistriktet komme i konflikt med reinens beitemønster. Omsøkt landdeponi vil i henhold til reinbeitedistriktet i tillegg beslaglegge beiteareal og i verste fall føre til at reinen unnviker området. NVE anser det som viktig at reines beitemønster i så liten grad som mulig blir forstyrret. Ved en eventuell konsesjon til endret drivemetode, skal det derfor under detaljplanleggingen tilstrebes å flytte påhuggsområde for konvensjonell drift så langt nord som mulig sammenlignet med det som er foreslått i planendringssøknaden. Dette skal skje i samråd med Frostisen reinbeitedistrikt. Videre anser NVE omsøkt deponering av masser

på land som uheldig for reinens bruk av området, og vil derfor legge stor vekt på dette i vår vurdering av tiltaket. Vi vil også legge til grunn at verdien av influensområdet som høst- og høstvinterbeiter, ble vurdert som middels/stor for reindrifta i konsekvensutredningen til opprinnelig søknad, og verdien av influensområdet som vårbeite ble vurdert som stor for reindrifta. Prosjektområdet knyttet til omsøkte planendring er en del av opprinnelig influensområde.

Vi merker oss at reinbeitedistriktet foretrekker TBM som drivemetode, men vi oppfatter ikke dette som like problematisk for reindrifta som landdeponi og foreslått påhuggsområde.

Dersom det gis konsesjon til planendringen forutsetter NVE at Ballangen Energi sikrer tett dialog med Frostisen reinbeitedistrikt, slik at eventuelle tilpasninger til reindriftas behov ivaretas.

Andre merknader

Kjell Ellingsen påpeker at planendringssøknaden og Swecos geologiske vurdering (2016) har motstridende opplysninger om vegetasjonsdekket innenfor planlagt deponiområde. I planendringssøknaden er jordsmonnet beskrevet som tykt og frodig, mens i den geologiske vurderingen er påhuggsområdet oppgitt å ha et tynt vegetasjonsdekke. Ballangen Energi har kommentert den sprikende informasjonen i e-post til NVE av 4.6.2024. De vurderer tykkelsen på løsmasselaget i planlagt deponiområde til å ligge mellom ca. 0,5 og 1,5 m. Tykkelsen avtar noe opp mot øvre kant av deponiet. Når det gjelder Swecos formulering om at påhuggsområdet har tynt vegetasjonsdekke, er det påhugget spesielt som beskrives. Påhuggsområdet er lokalisert i kanten av deponiområdet, i størst mulig grad der det er bart fjell i dagen. Ballangen Energi beskriver vegetasjonen i planlagt deponiområde som frodig, gitt en kote på ca. 260 (Figur 4). Basert på erfaring fra ulike typer deponiområder for tunneler, mener Ballangen Energi at vegetasjonsdekket er tilstrekkelig til å dekke deponiområdet, slik at gjenveksten vil gå forholdsvis raskt og gi et godt resultat etter ganske få år. NVE legger opplysningene gitt av Ballangen Energi til grunn for vår vurdering, og har ingen ytterligere kommentarer.

Figur 4. Bildet er fra ca. midt i deponiområdet (e-post fra Ballangen Energi 4.6.2024).

Kjell Ellingsen etterlyser informasjon om hvor jord skal hentes fra, dersom det er behov for mer til revegetering. Detaljer knyttet til revegeteringen vil følges opp i detaljplanen dersom det gis konsesjon. NVE har ingen ytterligere kommentarer utover dette.

Kjell Ellingsen viser til at omsøkte endringer i planene innebærer å flytte påhugget til den konvensjonelle tunnelen 100 m opp i fjellet, og bygging av kraftverket i åpent terreng. Dette er ifølge Ellingsen ikke i tråd med det som er konsesjonsgitt, og heller ikke omsøkt i søknad om planendring. De ulike påhuggene er vist i Figur 2. Ballangen Energi forklarer i e-post til NVE av 15.4.2024 at påhugget for TBM er gitt ut fra behovet for en ca. 100 m lang oppstillingsplass i forkant av forskjæringa, som var planlagt bygd på en fylling av sprengt stein. Det må sprenges ut mye som forskjæring for å få nok stein og nok plass til å rigge opp boremaskinen. Tunnelborerigg ved konvensjonell tunneldriving er derimot mindre og lettere enn TBM, og påhugget er derfor flyttet til et best egnet sted. NVE mener at plassering av påhugg bør tilpasses reinens bruk av området, og viser til vurdering av dette under omtale av reindrift over. Vedrørende kraftstasjonsplasseringa kan vi ikke se av opprinnelig konsesjonssøknad at kraftstasjonen var planlagt i fjell. Konsesjonssøknaden oppgir at kraftstasjonen vil plasseres i dagen på kote 256 ved Hjertvatnet. Dette er også lagt til grunn i NVEs innstilling, under våre merknader til vilkår.

Samlet belastning

Tiltaksområdet er i dag preget av en markert reguleringszone rundt Hjertvatnet. Konsesjonsgitt anleggsvei fra Hjertvatn kraftstasjon og opp til nordenden av Hjertvatnet er ferdigstilt, og er et synlig element i landskapet. I samme område går rørgata fra Hjertvatn kraftstasjon opp mot Hjertvatnet. I EDs bemerkninger (2017) er rørgata beskrevet som

fremtredende og svært synlig i landskapet. Byggingen av Røvatn kraftverk med tilhørende lukehus, kraftledning og trafo vil også bidra til å berøre landskapsrommet. NVE konstaterer at landskapet knyttet til Hjertvatnet er allerede berørt, og vil bli ytterligere berørt ved bygging av Røvatn kraftverk. Et massedeponi på land eller i reguleringssonen som omsøkt vil likevel bli et synlig element i landskapet, og etter NVEs mening forsterke områdets karakter som berørt. Synligheten av et deponi på land vil imidlertid dempes med tiden etter som området blir revegetert, mens et deponi i reguleringssonen til Hjertvatnet vil forbli synlig når magasinet er nedtappa.

Samfunnsmessige virkninger

I NVEs innstilling (2015) er det oppgitt at overføringen av Røvatn vil øke produksjon med 13,5 GWh/år regulerbar kraft i Hjertvatn kraftverk, og gi 12 GWh/år ny produksjon i Røvatn kraftverk.

I innstillingen ble det trukket frem at utbyggingen vil gi et lite bidrag til kraftoppdekkingen i regionen, og at ny produksjon vil bidra til forsynings sikkerheten i området. I tillegg vil kommunen få en liten økning i skatter og avgifter. De omsøkte planendringene vil ikke påvirke denne vurdering, og NVE har ingen ytterligere kommentarer.

Forlenget byggefrist etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven

En søknad om forlenget byggefrist innebærer ikke at det blir gjort en ny samlet vurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket, slik det ble gjort i behandlingen av den opprinnelige konsesjonssøknaden. I saksbehandlingen skal NVE bare vurdere om det har oppstått nye eller endrede forhold siden konsesjonstidspunktet. Dersom det kommer frem ny vesentlig informasjon, kan NVE avslå en søknad om forlenget byggefrist. Et sentralt moment i vurderingen vil være om det kan settes nye vilkår som kan avbøte ulempene. Etablert forvaltningspraksis, understøttet av forarbeidene til vannressursloven og den reviderte vassdragsreguleringsloven, tilsier likevel at det har vært forutsatt at det skal praktiseres lempelighet ved fristforlengelser.

Søknaden om forlenget byggefrist ble sammen med søknad om planendring, sendt på høring til de som tidligere har uttalt seg til konsesjonssaken. Statsforvalteren oppgir at de har ingen nyere informasjon om naturverdier i området som tilsier at kunnskapsgrunnlaget som lå til grunn for behandlingen i 2017 nå vurderes som utilstrekkelig. NVE har også foretatt søk i Naturbase og Artskart den 7.5.2024. Vi kan ikke se at det foreligger ny informasjon som tilsier at søknaden om forlenget byggefrist bør avslås.

Forholdet til annet lovverk

Naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om planendring for Røvatn kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12, samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Forvaltningsmålet for naturtyper og arter, §§ 4 og 5

Det ble i forbindelse med opprinnelig konsesjonssøknad ikke registrert spesielle botaniske verdier eller verdifulle naturtyper i områdene som vil bli påvirket av omsøkte planendring.

Statsforvalteren påpeker at støy fra anleggsarbeid kan påvirke dobbeltbekkasin som hekker i området. Ballangen Energi bekrefter at dette vil bli tatt hensyn til. Ellers er det ikke registrert arter eller naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse som vil bli påvirket av omsøkte planendring. Omsøkte planer vil derfor etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4, eller forvaltningsmålet for arter gitt i naturmangfoldloven § 5.

Kunnskapsgrunnlaget, § 8

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt frem i planendringssøknaden og tilhørende miljøfaglig vurdering, tidligere konsekvensutredninger, høringsuttalelser, konsultasjon med Frostisen reinbeitedistrikt, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 7.5.2024. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak, og vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jf. naturmangfoldloven § 8.

Økosystemtilnærming og samlet belastning, § 10

Flytting av massedeponiet til land eller til reguleringssonen, vil berøre nye naturområder. NVE har imidlertid ikke informasjon som tilsier at planendringen vil påvirke naturtyper eller arter av nasjonal forvaltningsinteresse, eller at belastningen på noen arter, naturtyper eller økosystemer vil medføre at deres tålegrense overstiges. NVE har heller ikke kunnskap om andre påvirkningsfaktorer som kan bidra til økt belastning på tilsvarende økosystem. Vi vurderer det dermed som lite sannsynlig at planendringen, inkludert begge alternativer for massedeponi, vil føre til økt samlet belastning på økosystemene.

Føre-var-prinsippet, § 9

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Kostnadsdekning, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, § 11 og 12

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt tillatelse til planendringen. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11–12.

Vannforskriften

Omsøkte endring i drivemetode og deponeringssted vil kunne påvirke vannforekomsten «Hjertvatnet» (172-1020-L), i vannområde Ofotfjorden. Vannforekomsten er i vann-nett klassifisert som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF), med miljøtilstand «godt økologisk potensial». Den viktigste påvirkningen i vannforekomsten er «Dammer, barrierer og sluser for vannkraftproduksjon», med påvirkningsgrad «stor grad». Miljømålet godt økologisk potensial (GØP) er oppnådd i dag.

Ny aktivitet eller nye inngrep skal vurderes etter vannforskriften § 12. Paragrafen kommer til anvendelse i tilfeller hvor ny virksomhet enten medfører at «miljømålene i § 4 - § 7 ikke nås», eller «at tilstanden forringes». Ved konvensjonell tunneldrift vil massene inneholde sprengstoffrester og rester av sprøytebetong. Sprengstoff inneholder plastavfall og nitrogenholdige forbindelser. For å redusere partikkelavrenning og påvirkningen på vannkvaliteten i Hjertvatnet, har Sweco forutsatt flere avbøtende tiltak for å rense avrenningsvann fra tunneldriften og et eventuelt landdeponi. Ved deponering i reguleringssonen har Sweco forutsatt bruk av siltgardin for å hindre at finstoff spres utover et større område, mens Ballangen Energi i tillegg vil etablere en voll langs nordsiden av deponiet for å redusere bølgepåvirkningen. Nedslamming av bunnsstrat lokalt er likevel forventet, og vil være negativt for bunndyrsamfunnet i området. Som en konsekvens av Hjertvatnets store volum og dermed gode uttynningseffekt, mener Sweco det er lite sannsynlig at deponering i reguleringssonen vil påvirke vannkvaliteten i særlig grad. Gitt at de forutsatte avbøtende tiltakene blir gjennomført, forventer heller ikke Sweco store negative konsekvenser ved noen av alternativene for naturmiljø i vann. NVE tar vurderingene til etterretning, men legger også til grunn at et deponi i reguleringssonen vil bli utsatt for erosjon og påfølgende utvasking av finmasser, også etter at anleggsfasen er over. Dette kan igjen føre til blakking av vannet. På grunn av Hjertvatnets størrelse mener imidlertid NVE at dette ikke vil få negative konsekvenser av betydning for fisk og andre akvatiske organismer. Basert på egne og Swecos vurderinger mener NVE at omsøkte endringer ikke vil forringe dagens tilstand i Hjertvatnet, eller hindre at miljømålet nås. Vannforskriften § 12 kommer derfor ikke til anvendelse i denne saken.

Forurensningsloven

For deponering av masser fra tunneldrift må det for anleggsfasen søkes Statsforvalteren om utslippstillatelse etter forurensningsloven. Det må avklares om dette også er nødvendig for driving av tunnel. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven. For driftsfasen vil standardvilkår for forurensning (jf. post 10) etter NVEs vurdering ivareta hensynet til forurensningsloven. Med hjemmel i dette vilkåret kan Statsforvalteren pålegge oppfølgingsundersøkelser og eventuelle tiltak av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

Oppsummering og konklusjon

Ballangen Energi AS har i planendringssøknad av 14.1.2021 søkt om å endre forutsetninger gitt i konsesjon av 8.12.2017. I konsesjonen er det forutsatt driving av tilløpstunnel mellom Hjertvatnet og Røvatn med fullprofil boremaskin (TBM), samt deponering av masser under LRV i Hjertvatnet. Ballangen Energi søker nå om tillatelse til å drive tilløpstunnelen ved konvensjonell tunneldrift, og om å deponere masser fra tunneldrift på land. Alternativt ønsker de å deponere massene i reguleringssonen til Hjertvatnet. I tillegg til disse endringene søker Ballangen Energi om forlenget byggefrist til 8.12.2027.

Konvensjonell drift og TBM vil ha noe ulik påvirkning på landskapet og opplevelsen av det. Drift av tunnel konvensjonelt vil generere en større mengde masse enn TBM-drift, og dermed resultere i et større massedeponi. Ved TBM vil derimot oppstillingsplass og forskjæring utgjøre betydelige inngrep sammenlignet med konvensjonell drift. Som en

følge av disse inngrepene mener Sweco at inngrepene ved TBM-drift vil fremstå mer fremtredende i terrenget og gi størst påvirkning på landskapet. NVE har lagt dette til grunn.

Påvirkningen på landskapet vil også avhenge av massedeponiets plassering. Deponering på land vil sammenlignet med konsesjonsgitt deponiløsning være et betydelig større inngrep. Deponiet vil bli synlig, men med god arrondering og revegetering vil det med tiden sannsynligvis gli greit inn i landskapet. Deponering i reguleringssonen vil også påvirke landskapet og være synlig når magasinet er nedtappa, men siden reguleringssonen allerede er sterkt påvirka vurderer vi påvirkningen til å bli mindre enn ved landdeponering. Videre vil deponering på land påvirke tamrein som bruker området til beite året rundt, kalving har også forekommet. Omsøkte landdeponi vil ifølge Frostisen reinbeitedistrikt beslaglegge beiteareal og bli et fremmedelement for reinen, som igjen kan resultere i et forstyrret beitemønster. Reinbeitedistriktet fraråder sterkt deponering på land. NVE mener at omsøkt landdeponi vil bli et stort landskapsinngrep, men har i vår vurdering lagt størst vekt på ulempene det vil få reinens bruk av området. Massene bør etter NVEs mening ikke deponeres på land.

Reinbeitedistriktet har ingen innvendinger mot deponering i reguleringssonen. For vannkvalitet og akvatiske organismer i Hjertvatnet kan imidlertid deponering i reguleringssonen medføre noen negative konsekvenser. Sprengstoffrester fra konvensjonell drift vil inneholde plastavfall og ammonium. Ved kontakt med basisk avrenningsvann fra sprøytebetong kan ammonium gå over til ammoniakk, som kan være skadelig for vannlevende organismer. Deponering i reguleringssonen vil også gi partikkelutvasking over tid, med mulighet for innhold av skarpkantede partikler som kan skade gjellene på fisk. Gitt forutsatte avbøtende tiltak forventer imidlertid ikke Sweco store negative konsekvenser av noen av de omsøkte alternativene for naturmiljø i vann. På grunn av Hjertvatnets store volum forventer de heller ikke at vannkvaliteten vil påvirkes i særlig grad, annet enn helt i lokalt i perioden deponering og avrenning pågår. NVE har vektlagt vurderingene fra Sweco, men konstaterer likevel at deponering av masser fra konvensjonell drift i reguleringssonen vil ha negative konsekvenser. Deponering av masser på land er det mest vanlige, og ville gitt mindre konsekvenser for Hjertvatnet. I dette tilfellet mener vi likevel at det er mest hensiktsmessig å ta i bruk reguleringssonen, for å avbøte konsekvensene på land. Samfunnsnyttien med tiltaket vil etter NVEs vurdering overstige de forurensningsmessige ulempene. Vi legger i vurderingen til grunn at det må søkes Statsforvalteren om utslippstillatelse, som kan sette vilkår for å avbøte de negative konsekvensene.

I vår vurdering av søknad om endret drivmetode legger vi stor vekt på at Sweco har frarådet bruk av TBM, på grunn av en kalkholdig svakhetssone i tunnelens øverste del. NVE mener det bør gis tillatelse til å drive tunnelen med konvensjonell drift.

Vedrørende søknad om utsatt byggefrist kan ikke NVE se at det har oppstått nye eller endrede forhold siden konsesjonstidspunktet. NVE mener derfor det bør gis utsatt byggefrist for Røvatn kraftverk.

NVEs konklusjoner

Søknad om planendring

Etter en helhetsvurdering av planendringssøknaden og de foreliggende uttalensene mener NVE at fordelene ved planendringen er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 5. NVE gir Ballangen Energi AS tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 3 til å drive tunnelen mellom Røvatn og Hjertvatnet med konvensjonell drift, og til å deponere massene mellom HRV og LRV i Hjertvatnet. Tillatelsen gis på de samme forutsetninger og vilkår som fremgår av kgl.res. av 8.12.2017, men med justerte forutsetninger inntatt i tabellen under post 7.

Søknad om forlenget byggefrist

Ballangen Energi AS fikk ved kgl.res. 8.12.2017 konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til å overføre vann fra Røvatn til Hjertvatnet, og etter vannressursloven til å bygge Røvatn kraftverk på overføringsstrekningen. NVE kan ikke se at det foreligger ny informasjon som tilsier at søknaden om forlenget byggefrist for nevnte konsesjoner bør avslås. I medhold av vannressursloven §§ 27 og 19 annet ledd, samt vassdragsreguleringsloven § 15, forlenges byggefristene for de to nevnte konsesjonene med inntil fem år, til 8.12.2027.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vassdragsreguleringsloven

NVE anbefaler at omsøkte endringer knyttes til gjeldende vilkårssett gitt ved kgl.res. av 8.12.2017 for bygging av Røvatn kraftverk og overføring av Røvatn til Hjertvatnet. I konsesjonen er det gitt føringer og merknader til konsesjonsvilkårene som også vil ligge til grunn for planendringen.

Vi har følgende tilleggsmerknader:

Post 4. Byggefrister mv.

Det gis forlenget byggefrist med 5 år, til 8.12.2027.

Post 7. Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Detaljerte planer skal forelegges og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjennelse.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 9 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell angir forutsetningene som ligger til grunn for konsesjonen. Tabellen inkluderer kun endringer fra forutsetningene satt i kgl.res av 8.12.2017. Forutsetninger som ikke er nevnt i tabellen er uendra fra kgl.res av 8.12.2017. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

	NVEs forutsetninger
Vannvei	Vannveien skal utføres med konvensjonell tunneldrift fra Hjertvatnet til utløp av Røvatn, som beskrevet i søknaden. Avbøtende tiltak forutsatt i søknaden skal følges. Ytterligere vilkår, om for eksempel bruk av plast, kan pålegges av Statsforvalteren i eventuell utslippstillatelse, og gjennom NVEs godkjenning av detaljplan.
Massedeponi	Massene deponeres imellom HRV og LRV i Hjertvatnet, som angitt i søknaden. NVE forutsetter bruk av siltgardin og voll av stedlige masser, som beskrevet i søknaden. Ved gjennomføring av tiltaket skal det legges vekt på å minimere spredning av plastavfall. Ytterligere vilkår kan pålegges av Statsforvalteren ved behandling av søknad om utslippstillatelse, og gjennom NVEs godkjenning av detaljplan. Massedeponiet skal arronderes og tilpasses terrenget.
Midlertidige anlegg	For alle arealer med midlertidige arealbeslag i anleggsfasen skal det legges til rette for arrondering av terrenget og naturlig revegetering.
Påhugg	Under detaljplanleggingen skal det tilstrebes å flytte påhuggsområde for konvensjonell drift så langt nord som mulig, sammenlignet med det som er foreslått i søknaden. Dette skal skje i samråd med Frostisen reinbeitedistrikt.
Avbøtende tiltak	Av hensyn til hekkeperioden til dobbeltbekkasin skal det ikke forekomme støyende aktivitet i perioden 1.5–20.7.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer, skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 9: Automatisk fredede kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med Sametinget og eventuelt fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8.

Sametinget påpeker at ved større arealbeslag og deponi som omsøkt, vil det etter kulturminnelovens bestemmelser være behov for § 9 –undersøkelser i området. NVE viser

til kulturminnevilkår i gjeldende konsesjon og generelt til forpliktelsene i kulturminneloven § 9. Vi forutsetter at Sametinget er involvert i videre planlegging.

Referanser

Pabst, T., Hindar, A., Hale, S., Garmo, Ø., Endre, E., Petersen, K., Bækken, G. og Baardvik, G. 2015. Bergarters potensielle effekter på vannmiljøet ved anleggsvirksomhet. Statens vegvesen.

Roseth, R., Rognan, Y., Skrutvold, J. og Fjermestad, H. 2002. Nitrogen i sprengstein – avrenning og rensing. Konsentrasjoner, avrenningsforløp, målemetoder, effekter på vannmiljø og aktuelle rensemetoder. NIBIO-rapport.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Ylva Bencze Rørå
fagleder, ny kraft

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

BALLANGEN ENERGI AS

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

STATNETT SF - Statnett SF

Sametinget / Samediggi

Nordland fylkeskommune

Norges arktiske universitetsmuseum - Stephen Wickler

Energidepartementet

Frostisen reinbeitedistrikt - Reinbeitedistrikt 39, Nordland

NORANETT AS

KJELL HILMAR ELLINGSEN

SVEIN ODDVAR OLSEN

BALLANGEN ENERGI AS - TOR HARDER JOHANSEN

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.